

Zašto treba skratiti lovnu sezonu na ptice u Crnoj Gori

Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore

Autor: Jelena Delić, pravni konsultant

Podgorica, jul 2013

Sadržaj:

1. Uvod	3
2. Razvoj lovstva u Crnoj Gori	8
3. Aktuelno stanje lovstva u Crnoj Gori	9
3.1 Lovne vrste i lovne sezone u Crnoj Gori.....	10
3.2 Neusaglašenost podataka o brojnosti lovnih vrsta.....	10
3.3. Vrste na koje treba staviti moratorijum ili im skratiti lovnu sezonu.....	11
3.3.1. Jarebica kamenjarka.....	11
3.3.2 Šumska šljuka.....	13
3.3.3 Bekasina.....	13
3.3.4 Golub grivnjaš.....	14
3.3.5 Grlica.....	14
3.3.6 Gugutka.....	15
3.3.7 Divlja guska.....	15
3.3.8 Divlja patka.....	16
3.3.9 Zviždarka.....	17
3.3.10 Čegrtuša.....	17
3.3.11 Glavoč.....	18
3.3.12 Čubasta plovka.....	18
3.3.13 Krža.....	19
Literatura	20

1. Uvod

Lov kao djelatnost aktivnost koja obezbjeđuje značajne socijalne, kulturne, ekonomske i prirodne koristi u različitim regionima svijeta, vezuje se uz čovjeka od najranijih vremena. Iako se veže za ljudske djelatnosti još od praistorije, u svim zemljama se i dalje ubraja u privredne djelatnosti i nijedna ga zemlja nije isključila iz turističke ponude. Lov je prisutan u velikoj mjeri na području Mediterana, posebno Balkana koji se nalazi na Jadranskom migratornom koridoru (Adriatic Flyway), značajnoj ruti na migraciji ptica iz Centralne, Sjeverne, Istočne Evrope i Sibira ka Africi (Schneider-Jacoby, 2008).

Područje Balkana ima dugu lovačku tradiciju i u posljednjih nekoliko godina zaokuplja pažnju svjetske javnosti zbog veoma izraženih problema zaštite ptičjih vrsta u ovom dijelu Evrope. Krivolov nedozvoljenim sredstvima, lov van sezone lova, lov na vrste na koje važi trajni lovni zabran i na mjestima gdje lov nije dozvoljen glavni su krivci desetkovanja ptičjih populacija, u prvom redu ptica selica. Procjenjuje se da više od 2 miliona ptica godišnje biva ubijeno duž Jadranskog migratornog koridora. Ovoj situaciji umnogome doprinose: intenzivni lov od strane više od 200,000 lovaca na Balkanu, krivolovaca, lovnih turista iz drugih zemalja; neadekvatna zakonska rješenja; nedovoljno ili apsolutno odsustvo implementacije zakona u zemljama lociranim duž Jadranskog migratornog koridora (Schneider-Jacoby & Spangenberg, 2010).

Situacija na Balkanu je analizirana 2010. i 2011. godine od strane BirdLife International, svjetskog autoriteta u oblasti zaštite ptica i njihovih staništa. U fokusu je bio krivolov na području Evrope.

Studija je obuhvatila 40 zemalja, a vršena je u cilju dobijanja ažuriranih podataka o najčešće zabilježenim ilegalnim aktivnostima nad pticama, kao i da bi se stekla aktuelna slika opsega i važnosti i posljedica vršenja ovakvih tipova aktivnosti nad ornitofaunom Evrope.

Ranija Studija BirdLife International-a iz 2009. godine je pokazala da su staništa važna za opstanak ptica (IBA) na području Mediterana značajno ugrožena investicijama u oblasti vodoprivrede, turističko-rekreativnim aktivnostima, kao i neodrživom eksploatacijom ovog područja. Neodrživo korišćenje ptica (lov) se našlo na trećem mjestu aktivnosti koje ugrožavaju njihov opstanak (Tabela 1).

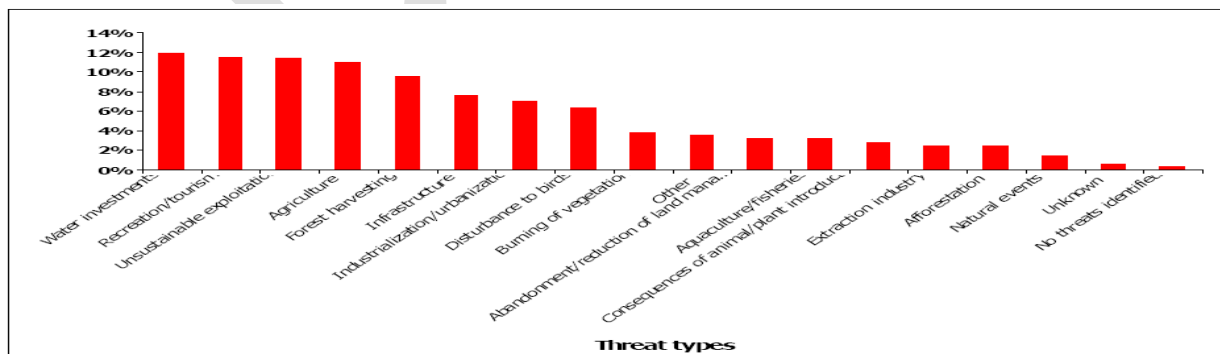
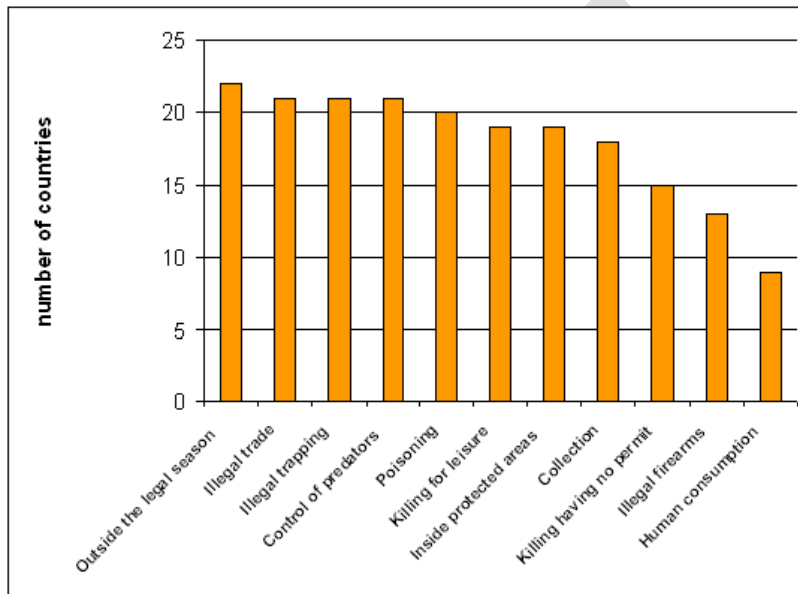

Figure 7.1. Frequency of threats on Important Bird Areas in the Mediterranean Basin (Source: BirdLife International 2009).

Tabela 1. Učestalost prijetnji na IBA staništima na području Mediterana (BirdLife International, 2009).

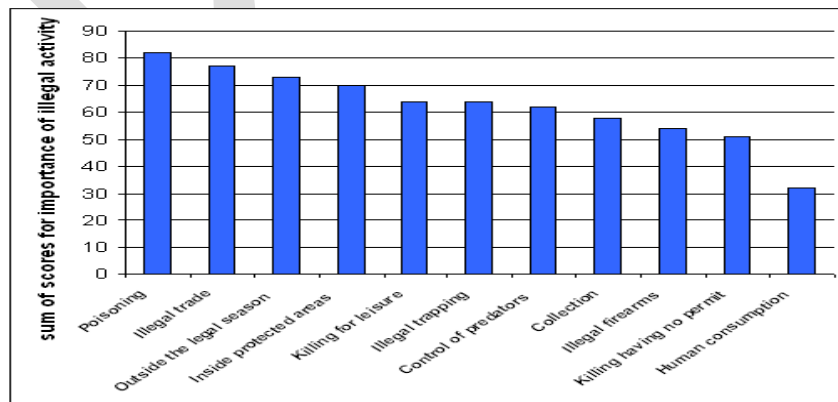
Rezultati Studije o ilegalnom ubijanju ptica su prikazani na Konferenciji o ilegalnom ubijanju ptica u organizaciji Bernske konvencije, koja je 2011. godine održana u Larnaci na Kipru (Barov, 2011). Studija je akcentovala da krivolov predstavlja poseban problem očuvanja ptica i da utiče na više od 80 ugroženih ptičjih vrsta.

Kao najčešće nelegalne aktivnosti nad pticama u više od polovine zemalja obrađenih u studiji se navode: lov van lovne sezone, ilegalni lov, ilegalno hvatanje, dok je ubijanje ptica radi ljudske ishrane navedeno kao ilegalna aktivnost koja se sprovodi u najmanjem broju zemalja (Tabela 2).

Tabela 2. Najčešće nelegalne aktivnosti nad pticama u 40 zemalja Evrope (BirdLife International, 2011)

Kao najčešće prijetnje po opstanak ptica Studija navodi trovanje, ilegalnu trgovinu, ubijanje van lovne sezone kao i ubijanje unutar zaštićenih područja. Rezultati pokazuju da su ptice najmanje ugrožene prijetnjom njihovog ubijanja ili hvatanja radi ljudske ishrane (Tabela 3).

Tabela 3. Najčešće prijetnje po opstanak ptica (BirdLife International, 2011)

Iz Studije se može zaključiti da je krivolov veoma rasprostranjen problem gdje je veoma evidentno da se ponavljaju određene šeme ove ilegalne aktivnosti na regionalnom nivou. Takođe, može se uočiti da je nekada najveći razlog za ubijanje ptica-za potrebe ljudske ishrane, postao minoran i da se ljudi bave ovim ilegalnim aktivnostima radi ekonomske dobiti ili ubijanja radi zabave. Na rješavanje ovog problema umnogome utiče nedostatak adekvatnih sredstava za borbu protiv ovog problema, kao i problemi primjene zakonodavstva (policija, sudstvo).

Analiza lova i krivolova na Balkanu bila je predmet rada njemačke organizacije Euronatur (Schneider-Jacoby & Spangenberg, 2010). Cilj je bila analiza postojećih zakonskih okvira kao i trenutna situacija lovstva u svim zemljama lociranim duž Jadranskog migratornog koridora: Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Hrvatske i Slovenije. Prema podacima Federacije nacionalnih lovačkih asocijacija Evropske Unije (FACE) u zemljama Balkana, navedenih u Studiji, registrovano je 228,500 lovaca (Schneider-Jacoby & Spangenberg, 2010). (Tabela 4.)

	Total land area (x 1000) km ²	No. of registered hunters	Inhabitants (Mio)	Hunter/Inhabitants (%)	People/ km ²	Hunter/ km ²	killed birds/ year	Waterbirds in in January
Slovenia	20	22,000	2	1.0	100	1.1	*50,834	50,000
Albania	29	17,000	3.6	0.6	124	0.6	?	100,000
Bosnia - Hercegovina	51	50,000	4.6	1.2	90	1.0	?	20,000
Croatia	57	55,000	4.5	1.4	79	1.0	?	200,000
Montenegro	14	4,500	0.7	0.6	50	0.3	?	200,000
Serbia	88	80,000	10.1	0.7	115	0.9	**?	300,000
Total	259	22,500	25.5	0.9	115	0.9	?	870,000

According to FACE, additional EuroNatur information indicated in red

* Hirschfeld & Heyd 2005

** 38.000 Quails only in Vojvodina Simić & Tucakov 2005

Tabela 4. Pregled brojnosti lovaca na Balkanu (Schneider-Jacoby & Spangenberg, 2010)

U izvještaju se navodi da su veliki djelovi Hrvatske, Albanije i Crne Gore pokriveni planinama i stoga nisu gusto naseljeni, pa je lov u ovim zemljama fokusiran na priobalje. Takođe, prema podacima prisutnim u tabeli, upitan je broj ubijenih ptica na godišnjem nivou, a pretpostavlja se da jedan lovac duž Jadranskog migratornog koridora u prosjeku ubije najmanje 10 ptica. Ovdje se jasno vidi nedovoljna primjena zakonske obaveze registrovanja ulova u zemljama u regionu.

Osim ovih podataka, Studija je bila fokusirana na procjenu stanja lovstva u zemljama Balkana. Izučavani su sledeći kriterijumi u okviru Studije (Tabela 5): kontrola lova, monitoring ulova, trajanje lovne sezone, lov tokom reproduktivnih faza, lov tokom povratka ptica, lovne vrste, uticaj lova na ugrožene vrste, ilegalni lov na ptice, područja lovnog zabrana, trendovi, trgovina pticama.

“Situacija” svakog kriterijuma je rangirana skalom 1-5, gdje je 1 bila najmanja, a 5 najveća ocjena (1-siromašan, 2-nedovoljan,3-dovoljan, 4-dobar, 5-odličan). Rezultati svake zemlje pojedinačno su sumirani i podijeljeni brojem kriterijuma.

Countries Entity	AL	BIH Fed	RS	MNE	SRB	HR	SLO
Control of hunting	1	1	1	1	2	3	4
Monitoring of quantity of birds shot	1	1	1	1	1	1	4
Length of Hunting Season	1	1	1	1	1	2	3
Hunting during stages of reproduction	2	1	1	1	1	1	3
Hunting during the return	1	1	1	1	1	2	5
Number of bird species open for hunting	1	1	1	2	2	2	4
Impact on endangered bird species	1	1	1	1	1	1	5
Illegal bird hunting	1	1	1	1	1	1	4
Hunting Ban Areas	2	2	2	3	2	3	3
Trend Analysis	1	1	1	4	2	4	5
Trade in Birds	1	1	1	1	3	4	5
	1,18	1,09	1,09	1,55	1,55	2,18	4,09

5	excellent
4	good
3	fair
2	insufficient
1	poor

Tabela 5. Procjena stanja lova na ptice u zemljama Balkana (Schneider-Jacoby & Spangenberg, 2010).

Prema rezultatima, Slovenija (ukupna ocjena 4) je jedina zemlja duž Jadranskog migratornog koridora koja je u potpunosti implementirala Ptičju direktivu.

Drugo mjesto na tabeli je zauzela Hrvatska, koja je dobila ocjenu 2-nedovoljan, jer postoje mnogi nedostaci u poređenju sa standardima definisanim Ptičjom direktivom - sezona lova je dozvoljena tokom perioda gniježdenja i povratka ptica sa migracije, a takođe su prisutni veliki problemi krivolova u zaštićenim područjima. Ovo se vjerovatno drastično mijenja ulaskom države u EU.

Srbija i Crna Gora su takođe rangirane sa ocjenom 2-nedovoljan, dok ostale dvije zemlje obrađene u studiji, Bosna i Hercegovina i Albanija, su dobile ocjenu 1-siromašan.

Crna Gora je dobila negativne ocjene za većinu kriterijuma-kontrolu lova, monitoring ulova, dužini lovne sezone, lova tokom reproduktivnih faza, lova tokom povratka, uticaja na ugrožene ptičje vrste, ilegalnog lova na ptice kao i trgovinu pticama. Za broj lovnih vrsta Crna Gora je dobila ocjenu 2-nedovoljan, dok je stanje područja lovnog zabrana dobilo ocjenu 3. Za razliku od drugih kriterijuma, trend analiza stanja je pozitivan i stoga je ovaj kriterijum dobio ocjenu 4-dobar.

Na jednoj strani, prisutna su neka poboljšanja u Hrvatskoj i Crnoj Gori na polju zakonodavstva. Ovo se odnosilo na objavu starog Pravilnika o dužini lovne sezone i lovnih vrsta. Na žalost, ubrzo poslije ovog, objavljen je Pravilnik o izmjeni i dopuni ovog pravilnika i on do dan danas važi.

Rezultati Studije su pokazali da je u pet od od šest zemalja učesnica date Studije aktuelno zakonodavstvo veoma problematično što se tiče aspekta zaštite ptica. Duge lovne sezone desetkuju ptice tokom sezone gniježđenja kao i u periodu povratka sa zimovanja. Takođe, ne postoje striktni zabrani s ciljem zaštite odmorišta i važnih staništa od nacionalnog i međunarodnog značaja.

DRAFT

2. Razvoj lovstva u Crnoj Gori

U Crnoj Gori lov ima dugu tradiciju. Postoje zapisi putopisaca, dokumenti, crteži, slike, umjetnička i književna djela, novinski članci, kao i mnoštvo drugih dokaza o lovu na prostorima Crne Gore u prošlosti.

Lov je poprimao različite uloge u raznim periodima razvoja društva u Crnoj Gori i postepeno evoluirao u lovstvo, zasnovano na naučnim dostignućima, sa ciljem očuvanja prirode i divljači.

Početak organizovanog lova u Crnoj Gori se veže za period kraja XIX i početka XX vijeka, nakon priznavanja Crne Gore 1878. Pored niza naredbi i raspisa, ova djelatnost je spomenuta i u Opštem imovinskom zakoniku (1888. godine) i Krivičnom zakoniku (1906. godine). Takođe, u Crnoj Gori je 1893. godine stupio na snagu Zakon o lovu i zaštiti ptica koji je najstrožije branio svaki lov i hvatanje, kao i uzimanje gnijezda i prodavanje ptičjih jaja od mjeseca februara do septembra.

Evo kako u svom radu "Produžena posmatranja na ornitološkom polju u Crnoj Gori 1895." objavljenom u Glasniku Zemaljskog muzeja u Sarajevu Ludwig von Führer opisuje stanje lovstva u Crnoj Gori:

Faksimil iz rada "Produžena posmatranja na ornitološkom polju u Crnoj Gori 1895." od Ludwiga von Führera (1985). Tekst je na srpskom jeziku i govori o zakonu o lovu i zaštiti ptica iz 1893. godine. On opisuje kako je ovaj zakon, sastavljen od kneževinih nasljednika, bio strogo poštovan u Crnoj Gori. Narod se nije dopuštao kršiti zakon, čak ni pastiri koji su znali gdje su gnijezda ptica. Također se pominju kazne za lov i hvatanje ptica, kao i prodavanje njihovih jaja. Na kraju teksta se spominje da lovstvo u Crnoj Gori tada nije bilo ozbiljno, već je više zabava za ljude.

Године 1893. ступио је у живот закон о лову и о заштити птица, што га је саставио кнежевини-наследник, те се тим законом од фебруара до септембра најстрожије брани сваки лов и свако хватање, за тим вађење гнијезда и продавање птичијих јаја. Народ се томе закону свуда покорава и ни по што га не ће прекршити. Тако н. пр. пастире, који су знали за птичија гнијезда, ни за награду, према овдашњим приликама велику, нијеси могао навратити, да ти покажу такво гнијездо. Осим тога забрањено је народу за сву годину пуцање близу арбанаске међе, јер би по оним непрестаним немирима на међи, по даномичним готово свађама, и по крвавој освети, која на жалост још увијек своје жртве тражи, сваки метак из пушке значи позив на оружје.

У осталом Црногорци већином лоше гађају у лијету, те осим Верндлове пушке ријетко кад уза се имају другу, па пошто се лов сматра „презреном“ забавом, то људи нити се ишта разумију у орнитологију, нити се за њу занимају.

Slika 1. Faksimil iz rada "Produžena posmatranja na ornitološkom polju u Crnoj Gori 1895.", Ludwig von Führer (1985)

Kralj Nikola donio je Zakon o lovstvu u Kraljevini Crnoj Gori 1910. godine. Ovaj zakon je određivao zaštitu divljači, uveo je dozvole za lov, kaznene odredbe, a takođe je utvrđivao je vrijeme lova zakonom određene divljači.

3. Aktuelno stanje lovstva u Crnoj Gori

Lovstvo u Crnoj Gori danas predstavlja značajnu ekonomsku aktivnost. Lovstvom u Crnoj Gori upravlja Lovački savez Crne Gore, nacionalna asocijacija lovaca. Lovački Savez je član međunarodnih asocijacija lovaca CIC (Međunarodni savjet za lov i očuvanje divljači) i 28. članica FACE-a (Federacija nacionalnih lovačkih asocijacija Evropske unije). (http://www.lovackisavez.me/mne/o_nama.php)

DRAFT

3.1 Lovne vrste i lovne sezone

Pregled lovnih vrsta i lovnih sezona je dat u tabeli (Tabela 6).

VRSTA	LOVNA SEZONA	
	STARI PRAVILNIK, 2009	NOVI PRAVILNIK, 2010
<i>Phasianus sp.</i>	1.X - 31.I	1.X - 31.I
<i>Alectoris graeca</i>	1.X - 31.XII	1.X - 31.XII
<i>Coturnix coturnix</i>	1.VIII - 31.X	1.VIII - 31.X
<i>Scolopax rusticola</i>	1.X - 31.XII	1.XI - 15.II
<i>Gallinago gallinago</i>	1.X - 31.XII	1.X - 15. II
<i>Columba palumbus</i>	1.VIII - 31.XII	1.VIII-15.II
<i>Columba livia</i>	1.VIII - 31.XII	1.VIII - 31.XII
<i>Streptopelia turtur</i>	1.VIII - 31.XII	1.VIII - 31.XII
<i>Streptopelia decaocto</i>	1.VIII - 31.XII	1.VIII - 31.XII
<i>Anser anser</i>	1.XI - 15.I	1.X - 15.II
<i>Anas platyrhynchos</i>	1.X - 15.I	15.VIII- 15.II
<i>Anas penelope</i>	1.X - 15.I	15.VIII- 15.II
<i>Anas strepera</i>	1.X - 15.I	15.VIII- 15.II
<i>Aythya ferina</i>	1.X - 15.I	15.VIII- 15.II
<i>Aythya fuligula</i>	1.X - 15.I	15.VIII- 15.II
<i>Anas crecca</i>	1.X - 15.I	15.VIII- 15.II
<i>Fulica atra</i>	1.X - 15.I	15.VIII- 15.II
<i>Corvus corone cornix</i>	1.VIII - 31.I	01.VIII- 15.II
<i>Pica pica</i>	1.VIII - 31.I	01.VIII- 15.II
<i>Garrulus glandarius</i>	1.VIII - 31.I	01.VIII- 15.II

Tabela 6. Lovne vrste i lovne sezone u Crnoj Gori: Rješenja starog (2009) i novog Pravilnika (2010)

3.2 Neusaglašenost podataka o brojnosti lovnih vrsta

Na osnovu podataka iz katastarsa lovišta Crne Gore objavljenim na web Agencije za zaštitu životne sredine www.epa.org.me (Tabela 7.), i njihovim poređenjem sa podacima koje posjeduje

Monstat o brojnom stanju divljači zaključuje se da su podaci nepouzdana, samim tim i neupotrebljivi jer jedne posjeduje državna statistička institucija, a druge državna agencija za životnu sredinu. U nekim slučajevima, primjera radi, brojnost odstrijeljenih jedinki prelazi brojnost istih u lovištu prije lovne sezone što ukazuje da se odstrijelom povećava brojnost divljači u lovištima, što ni u kom slučaju nije moguće. Neusaglašenost podataka ukazuje na hitnu potrebu nezavisnog prebrojavanja divljači.

BROJNOST I DINAMIKA POPULACIJE DIVLJAČI U LOVIŠTIMA

Tabela 7. Brojno stanje i vrste divljači u lovištima u Crnoj Gori, 2008-2012*

*Agencija za zaštitu životne sredine, Sektor za komunikacije

	2008	2009	2010	2011	2012
Patka krža (<i>Anas crecca</i>)	1000	11000	6000	0	19910
Jarebica kamenjarka (<i>Alectoris graeca</i>)	20858	31653	19007	19,336	17363
Veliki tetrijeb (<i>Tetrao urogallus</i>)	86	37	1141	938	995
Golub grivnjaš (<i>Columba palumbus</i>)	2035	10400	18190	8,101	24300
Prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>)	6000	0	72803	10,800	95170
Patka gluvara (<i>Anas platyrhynchos</i>)	890	930	21250	0	23750
Patka pupčanica (<i>Anas querquedula</i>)	300	300	0	0	0
Šljuka (<i>Scolopax rusticola</i>)	5000	24500	34080	9,500	83360
Vrana (<i>Corvus corone cornix</i>)	250	1440	15300	4,700	X
Svraka (<i>Pica pica</i>)	260	850	6200	2,810	X
Sojka (<i>Garullus glandarius</i>)	240	380	5300	3,300	X
Fazan (<i>Phasianus sp.</i>)	1205	1230	2140	1,400	1825
Jarebica poljka (<i>Perdix perdix</i>)	40	60	71	65	1809

3.3 Vrste na koje treba staviti moratorijum na lov ili im skratiti lovnu sezonu:

3.3.1 Jarebica kamenjarka

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Jarebica kamenjarka	<i>Alectoris graeca</i>	NT	1.X - 31.XII	Opadajući

Ekologija

Vrsta se registruje na svim nadmorskim visinama: registruje se na nivou mora u Buljarici, na primjer i penje se do visokih planinskih goleti Durmitora, Komova i Prokletija. Generalno, preferira otvorena, zatravnjena i krševita planinska staništa, nisko rastinje ili prorijeđene šume.

Distribucija

Država	Procjena broja parova
Bosna i Hercegovina	10,000 parova (2008)
Hrvatska	6,000-10,000 parova (2010)
Makedonija	2,000–5,000
Crna Gora	1,300 (2011)
Srbija	1,000–1,500 (2009)

Trend u Crnoj Gori

Brzo opadajući.

Na ovu vrstu neophodno je staviti moratorijum na lov na 5 godina.

Detaljnim terenskim istraživanjima Durmitora koja su pokrila oko 300 km² 2010. godine, u kome je učestvovalo 16 domaćih i inostranih ornitologa i biologa koji su na terenu proveli 104 terenska dana, na području Durmitora registrovano je svega 3 para ove vrste (Saveljić et al., 2011).

Detaljnim terenskim istraživanjima brda Možura kod Ulcinja (cca. 12.8 km²) 2010-2011, u kome je učestvovalo 10 domaćih i inostranih ornitologa i biologa koji su na terenu proveli 54 terenska dana, na području Možure je registrovan jedan pjevajući mužjak (Rubinić et al., 2012).

Posljednjeg vikenda oktobra 2011, u lovačkom zabranu Lovačke organizacije Podgorica - Suka, idealnom staništu jarebice kamenjarke, gdje prema zvaničnim podacima ima 2880 jedinki, dva ornitologa, predstavnik LO Podgorica i uz pomoć dva psa, neobučena za lov na ovu vrstu, nijesu registrovali nijednu jarebicu kamenjarku. Mjesec dana kasnije, dva ornitologa, dva predstavnika LO Podgorica, četiri psa, od kojih su dva dresirana za lov na kamenjarku, registrovali su na istom prostoru 7 jarebica kamenjarki.

S obzirom da su Suka (trajni lovni zabran) i Možura tipična staništa ove vrste, uzimajući u obzir površinu Durmitora gdje takođe ima optimalnih staništa ove vrste i gdje važi trajna zabrana lova na ptice, procjena od 18.000 jedinki jarebice kamenjarke u Crnoj Gori je u najmanju ruku neutemeljena. Na osnovu dosadašnjih terenskih istraživanja ne samo navedenih lokaliteta, procjene su da na cijeloj teritoriji države ima najviše 1300 parova ove vrste. S obzirom da su kapaciteti i očuvanost pojedinih staništa optimalni i da zauzimaju veće površine, procijenjeni broj parova je zanemarljiv. Zato treba vrstu skinuti sa liste lovnih do oporavka populacija. Kao indikator oporavka mogu poslužiti prebrojavanja u zaštićenim područjima i lovnim rezervatima gdje se jarebica kamenjarka registruje. Nakon oporavka ovih populacija, neophodno je uraditi nezavisno prebrojavanje u lovištima, kako bi se dobio jasan presjek stanja ove vrste.

3.3.2 Šumska šljuka

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Šumska šljuka	<i>Stolopax rusticola</i>	LC	1.XI - 15.II	Opadajući

Ekologija

Šumska šljuka rasprostranjena je u cijeloj Evropi. Selica je. Provodi zimu u Africi, dok neke ostaju da zimuju u toplijim krajevima Južne Evrope. U Crnu Goru dolazi na jesen, dok pojedini primjerci ostaju cijele zime. U Crnoj Gori nekoliko desetina parova gnijezdi u listopadnim i mješovitim šumama sjevera svake godine.

Trend u Crnoj Gori

Trend je opadajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 31. decembra. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

3.3.3 Bekasina

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Bekasina	<i>Gallinago gallinago</i>	LC	1.X – 15. II	Opadajući

Ekologija

Vrsta je u potpunosti migratorna, iako neke od njih migriraju na veoma kratke relacije.

Trend u Crnoj Gori

Trend je u opadanju.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive

EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 31. decembra. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

Imajući u vidu populacione trendove posljednjih godina, godišnji odstrijel u Crnoj Gori je iznad nivoa održivosti.

3.3.4 Golub grivnjaš

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Golub grivnjaš	<i>Columba palumbus</i>	LC	1.VIII-15.II	Rastući

Distribucija

Široka distribucija u Evropi sa nekoliko miliona gnjezrdećih parova. Selica je, zimuje u Africi.

Trend u Crnoj Gori

Trend je opadajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 31. decembra. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

3.3.5 Grlica

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Grlica	<i>Streptopelia turtur</i>	LC	1.VIII - 31.XII	Opadajući

Distribucija

Široka distribucija u Evropi sa nekoliko miliona gnjezdećih parova.

Trend u Crnoj Gori

Trend je opadajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu na kraću jesenju sezonu lova. Glavnina lovnog pritisaka je bila i ostala u avgustu i septembru, kada se najviše i izlovljava. Iskustva pokazuju da je ova vrsta lovostajem loše zaštićena te da se jata ovih ptica desetkuju, posebno u mediteranskom dijelu države.

Za ovu vrstu neophodno je vratiti se na rješenja Pravilnika o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 31. decembra.

3.3.6 Gugutka

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Gugutka	<i>Streptopelia decaocto</i>	LC	1.VIII - 31.XII	Rastući

Distribucija

Široko rasprostranjena u Evropi. Zimuje na Mediteranu.

Trend u Crnoj Gori

Trend je opadajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu na kraću jesenju sezonu lova. Glavnina lovnog pritisaka je bila i ostala u avgustu i septembru, kada se najviše i izlovljava. Iskustva pokazuju da je ova vrsta lovostajem loše zaštićena. U prilog odlaganju početka lovne sezone je i činjenica da je gniježđenje ove vrste registrovano i u avgustu. Lov na ovu vrstu registrovan je u Buljarici i zaleđu Velike plaže u špicu ljetnje turističke sezone.

Za ovu vrstu neophodno je vratiti se na rješenja Pravilnika o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 31. decembra.

3.3.7 Divlja guska

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Divlja guska	<i>Anser anser</i>	LC	1.X – 15.II	Rastući

Ekologija

Ova vrsta se u Crnoj Gori pojavljuje na zimovanju ili na seobi.

Trend u Crnoj Gori

Trend je stabilan. Vrsta se pojavljuje u vrlo malom broju na nekoliko mediteranskih močvara u državi, uglavnom tokom migracije.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. novembra do 15. januara. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

3.3.8 Divlja patka

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Divlja patka, gluvara	<i>Anas platyrhynchos</i>	LC	15.VIII- 15.II	Opadajući

Ekologija

U Crnoj Gori gnijezdi na pojedinim slatkovodnim močvarama. Malobrojna je gnjezdarica u odnosu na ekološke uslove koje nude ta staništa, u prvom redu Skadarsko jezero.

Trend u Crnoj Gori

Trend je stabilan, tokom zimovanja fluktuirajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 15. januara. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

Ova patka sa zimovališta dolazi u Crnu Goru već sparena. Odstrijelom jedne jedinke gubi se produkcija para za tu godinu. Zato lovna sezona na ovu vrstu ne smije prelaziti 15. januar. Takođe, otvaranjem sezone 15. avgusta, mladi još nijesu sposobni da lete a starije jedinke mitare perje, teško ili uopšte ne lete i predstavljaju lak plijen lovcima.

3.3.9 Zviždarka

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Zviždarka	<i>Anas penelope</i>	LC	15.VIII- 15.II	Opadajući

Ekologija

Vrsta je migratorna i u Crnu Goru dolazi kao zimovalica ili prolaznica.

Trend u Crnoj Gori

Trend je stabilan.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Takođe, neophodno je pomjeriti početak lova na ovu vrstu na najranije 1.oktobar.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 15.januar. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

3.3.10 Čegrtuša

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Čegrtuša	<i>Anas strepera</i>	LC	15.VIII- 15.II	nepoznat

Ekologija

Vrsta je u većini migratorna. U Crnoj Gori gnijezdi u malom broju.

Trend u Crnoj Gori

Nepoznat, vrsta malobrojna.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 15.januara. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

3.3.11 Glavoč

Narodni naziv	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Glavoč	<i>Aythya ferina</i>	LC	15.VIII- 15.II	Opadajući

Ekologija

Vrsta je u Crnoj Gori migratorna ili provodi zimu na nekoj od močvara.

Trend u Crnoj Gori

Varirajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 15. januara. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

3.3.12 Čubasta plovka

Narodno ime	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Čubasta plovka	<i>Aythya fuligula</i>	LC	15.VIII- 15.II	Stabilan

Ekologija

Migratorna ili zimovalica.

Trend u Crnoj Gori

Varirajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovališta u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Takođe, neophodno je pomjeriti početak lova na ovu vrstu na najranije 1.oktobar.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 15. januara. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

Imajući u vidu populacione trendove posljednjih godina, godišnji odstrjel u Crnoj Gori iznad nivoa održivosti.

3.3.13 Krža

Narodno ime	Latinski naziv	IUCN	Lovna sezona	Globalni trend
Krža	<i>Anas crecca</i>	LC	15.VIII- 15.II	Nepoznat

Ekologija

Migratorna vrsta, u Crnoj Gori na zimovanju ili seobi.

Trend u Crnoj Gori

Varirajući.

Za ovu vrstu treba skratiti lovnu sezonu, tako što bi se isključio lov na prolječne migrante tj. na povratak ptica sa svojih zimovaništa u Africi. Ovo je u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čl.7. da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovaništa“.

Takođe, neophodno je pomjeriti početak lova na ovu vrstu na najranije 1.oktobar.

Ovo je prepoznao Pravilnik o lovnim sezonama (Sl. list CG 34/09 od 29.05.2009) koji je za ovu vrstu predložio lov od 1. oktobra do 15. januara. S toga, treba se vratiti na rješenje ovog Pravilnika kako bi se ispoštovale preporuke EU i vrsta što održivije koristila.

Za vrste:

Fulica atra (baljoška) lovnu sezonu treba skratiti tako što jesenja ne smije početi ranije od 1.oktobra a prolječna mora završiti do 15. januara. Svako produžavanje lovne sezone na prolječni period odražava se na reproduktivni period ove vrste a lovom na nju otvara se pitanje uznemiravanja ili krivolova i na druge vrste ptica na istim staništima.

Columba livia (divlji golub) treba planirati lovnu sezonu od 1. oktobra do 31. decembra. Rješenja koja predlažu važeći i stari Pravilnik od 1.avgusta do 31.decembra su neprihvatljivi, s obzirom da se lovna sezona poklapa sa špicom ljetnje turističke sezone. Ovo se posebno odnosi na primorska lovišta. Godine 2008. zabilježeno je pucanje u zaleđu Velike plaže u dijelu dana kada je plaza bila puna kupača.

Literatura:

Burfield, I. (2010): Draft population assessment Rock Partridge *Alectoris graeca*. *BirdLife International*.

Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council (30th November 2009).

Führer, L. (1895): Produžena posmatranja na ornitološkom polju u Crnoj Gori 1895., Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, god. 7, knjiga 4. Sarajevo, pp. 241-258.

Rubinić, B., Jovičević, M., Saveljić, D. (2012): Review of ornithofauna of Možura hill near Ulcinj in the light of potential bulding of windturbines. Material and environmental protection. No.1, Podgorica, pp.48-56.

Saveljić, D., Rubinić, B., Jovičević, M. (2011): The study of indicator bird species on Durmitor in 2010, the assessment of the condition of their populations. Nature Protection in 21st Century: International Conference. Proceedings of the Conference. Book II, Žabljak, pp. 341-349.

Schneider-Jacoby, M. (2008): How many birds migrate over the Adriatic Sea?-*Acrocephalus* 29:1-3.

Schneider-Jacoby, M. & Spangenber, A. (2010): Bird Hunting Along the Adriatic Flyway-an Assessment of Bird Hunting in Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Montenegro, Slovenia and Serbia. –In: Denac, D. Schneider-Jacoby, M. & Stumberger, B. (eds.) (2010): Adriatic flyway-closing the gap in bird conservation. Euronatur, Radolfzell, pp. 32-51.

http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/hunting/index_en.htm

http://www.birdlife.org/eu/pdfs/annual_report_2009.pdf

http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/nature/bern/documents/072011_IKB/Presentations/BirdLife_Europe_Larnaka_July2011.pdf

http://www.face.eu/sites/default/files/attachments/the_biodiversity_manifesto_-_face.pdf

http://www.lovackisavez.me/mne/o_nama.php